

Obtížnost rušení íránských dronů

Ni nationalinterest.org/feature/difficulty-disrupting-iranian-drones-206104

14. ledna 2023

Dne 6. ledna ministerstvo financí uvalilo sankce na členy výkonné rady organizace Qods Aviation and Aerospace Industries Organization (IAIO), íránské obranné společnosti založené Sborem islámských revolučních gard (IRGC) v roce 1985. IAIO navrhuje a vyrábí Mohajer-6 průzkumné a bojové drony středního doletu, které byly údajně v létě převezeny do Ruska. V září Rusko údajně použilo Mohajer-6 ke koordinaci útoku na ukrajinský přístav Oděsa, což je v rozporu s tím, že Teherán popírá dodávky dronů do Moskvy po invazi na Ukrajinu. IAIO je od prosince 2013 sankcionována Úřadem pro kontrolu zahraničních aktiv (OFAC) ministerstva financí.

Americká vláda může také zvýšit sankce proti představitelům společnosti Iran Aircraft Manufacturing Industries Corporation (HESA), která vyrábí sebevražedný dron Shahed-136, který Rusko přejmenovalo na Geran-2 a který se prominentně objevil ve válce na Ukrajině. Od září Rusko nasadilo Shahed-136/Geran-2 ve vlnách dronů a raketových útoků, ochromilo kritickou infrastrukturu Ukrajiny a terorizovalo její civilní obyvatelstvo. Stejně jako IAIO je i HESA více než deset let sankcionována Spojenými státy, Evropskou unií a Spojeným královstvím.

Spojené státy již léta uvalují sankce na iránský vojensko-průmyslový komplex a výrobní základnu, včetně subjektů jako IAIO, HESA, Fajr Aviation Composite Industries (FACI), Iran Helicopter Support and Renewal Industries (PAHNA) a Iran Aircraft Industries (IACI).), abychom jmenovali alespoň některé. Nicméně iránský letecký a kosmický sektor a průmysl dronů nadále expandují a prosperují. Západní sankce nedokázaly zabránit Íránu stát se prominentním hráčem na trhu s vojenskými drony a sdílet technologii dronů s partnery a zástupci na Blízkém východě i mimo něj.

Írán vyrábí a provozuje vojenské drony od iránsko-irácké války v polovině 80. let. S více než třiatřiceti modely zahrnuje vysoce vyvinutý a sofistikovaný vojenský bezpilotní komplex Íránu jeden ze čtyř pilířů jeho bezpečnostní strategie a struktury sil a doplňuje jeho raketovou technologii, zástupné síly a kybernetickou válku. Drony stále více nabízely asymetrickou výhodu Íránu s tím, že nemůže konkurovat modernějším vzdušným silám v regionu – i když se o to pokouší získat stíhačky Su-35 z Ruska výměnou za drony, rakety a další vojenskou pomoc. Íránské bezpilotní letouny jsou levnější než jejich západní protějšky a ukázaly se jako účinné na bojišti, ať už proti domácím a regionálním povstalcům nebo americkým a spojeneckým prostředkům v Perském zálivu a jeho okolí.

Drony také umožnily Íránu promítat sílu a vydělávat zisky, předvádět technologie a zvyšovat prestiž, posilovat aliance a ovlivňovat konflikty na Blízkém východě i mimo něj. Za tímto účelem Írán dodal drony a jejich návrhy, součásti a výcvik svým partnerům a zástupcům v Iráku, Libanonu a Jemenu, jakož i zahraničním vládám, jako je Etiopie, Rusko, Súdán, Sýrie a Venezuela – transakce usnadněny vypršením zbrojního embarga OSN vůči Íránu v říjnu 2020. V květnu 2022 uspořádal iránský generálmajor Mohammad Bagheri slavnostní přestřižení pásy pro novou iránskou továrnu na drony v Tádžikistánu, své první zařízení na výrobu dronů na moři. 18. října, když Rusko pokračovalo v nasazování Shahed-136/Geran-2 proti

ukrajinské infrastruktury a civilistům, generálmajor Yahya Safava, hlavní vojenský poradce íránského nejvyššího vůdce Alího Chameneího, tvrdil, že 22 zemí chce koupit íránské drony.

Írán se zatím zdržel dodávek do Ruska dronů a raket s delším dosahem a smrtících raket, jako je sebevražedný dron Arash-2 a balistické střely krátkého doletu Fateh-110 a Zolfaghar (SRBM). Teherán se tak snaží vyhnout tomu, aby byl podroben zpětným sankcím podle rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 2231, dokud nevyprší klíčové ustanovení v říjnu 2023. Mezitím v přístavním městě Bandar Abbas námořnictvo IRGC uzavřelo smlouvu na stavbu íránských lodí a Offshore Industries Complex pro přeměnu kontejnerové lodi Shahid Mahdavi na bezpilotní letadlovou loď.

Kromě zvýšení sankcí proti Íránu hodlá Washington prosadit kontroly exportu a vyvíjet tlak na soukromé společnosti, aby narušily technologický dodavatelský řetězec spojený s teheránským bezpilotním průmyslem. Tyto plány byly zveřejněny poté, co se objevily zprávy, že Shahed-136 je vyroben z amerických a britských komponent. Tyto složky nejen komplikují íránský revoluční narativ nezávislosti a soběstačnosti, ale také demonstrují jeho podivnou schopnost obejít sankce.

Stejně jako u západních sankcí je nepravděpodobné, že by větší kontrola exportu a tlak společností výrazně omezily přístup Íránu k těmto komponentům. Za prvé, jak je uvedeno výše, zahraniční komponenty již byly integrovány do robustního programu dronů se zavedeným dodavatelským řetězcem. Zadruhé, zatímco Spojené státy by možná mohly potrestat společnosti, které prodávají technologii dvojího nebo víceúčelového použití Íránu a dalším takzvaným darebáckým státům, nemohou v tom úplně zastavit prodejce takové technologie, jako je eBay nebo Alibaba.

Íránské vedení přijímá celovládní přístup a k přístupu k nejnovějším technologiím využívá všechny dostupné nástroje, od elitních režimů navštěvujících zahraniční univerzity až po kybernetickou špionáž.

Írán může mít potíže s přístupem nebo vytvářením složité komunikační technologie. Přesto by stále mohl snadno zakoupit čip přijímače elektronického signálu od Texas Instruments typu, který ukrajinské síly objevily uvnitř sestřeleného Shahed-136, zejména z velkého a neregulovaného čínského technologického trhu.

Turecko například úspěšně obešlo americký zákaz vývozu součástí dronů – motorů, optoelektroniky a stojanů na bomby – tím, že je dovezlo z britské pobočky americké společnosti. Podobný zákaz kanadské vlády podnítil Turecko, aby dlouhodobě vyrábělo více komponent lokálně. Pomineme-li přístup k hardwaru a komponentám, vysoký lidský kapitál Íránu by mu mohl umožnit urychlit lokalizovanou výrobu komponentů pro drony. Takový výsledek by mohl umožnit prvotřídní vědci, technici, inženýři a matematici vytvoření Sharif University of Technology a další špičkové íránské vzdělávací instituce, i když se staly epicentry zvýšených nepokojů a represí během posledních íránských protestů.

Vzhledem k tomu, že je obtížné, ne-li nemožné, narušit íránský program bezpilotních letounů prostřednictvím ekonomických sankcí a kontrol vývozu, Spojené státy by udělaly dobře, kdyby přijaly novou strategii. Taková strategie by se snažila využít inovativní, holistický přístup k přerušení nekonečného cyklu uvalování amerických sankcí a vyhýbání se íránským sankcím. Podle této strategie by represivní ekonomická a finanční opatření byla součástí širšího souboru politických nástrojů k dosažení efektu podpory celé vlády.

Jako kontrafaktuální se nelze ubránit otázce, zda by íránsko-ruská vojenská spolupráce byla stejně silná, kdyby Washington zůstal ve Společném komplexním akčním plánu nebo se k němu znovu připojil a odmítl cestu maximálního tlaku. Někde mezi extrémním nátlakem (vojenské akce a ekonomické sankce) a spoluprací (diplomatické zapojení a úlevy od sankcí) může existovat ta správná kombinace biče a mrkve, která změní chování Íránu. Mohlo by to zabránit Washingtonu, Teheránu a jejich příslušným spojencům pokračovat v destruktivní, nezvratné cestě intenzivnějšího konfliktu a nestability.

Eric Lob je nerezidentem íránského programu Middle East Institute a docentem politiky a mezinárodních vztahů na Florida International University.

Col. Edward Riehle, USA, Ret. pracuje na pokročilých technologiích, senzorech a zpracování senzorů v severní Kalifornii.

Obrázek: Shutterstock.